

НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЖУРНАЛ
ОХОРОНА ПРАЦІ

ШКОЛА УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ'Я ТА БЕЗПЕКОЮ ПРАЦІ В ЛІСОВІЙ ГАЛУЗІ

З усіх свят найважливішим є
ЖИТТЯ..

Святкувати його треба
щоденно

Ви саме там, де повинні
бути в даний момент.

Ви не можете змінити
вчорашній день.
Зате ви можете попіклуватися
про завтрашній.

Матвійчук Дмитро Лаврентійович

Освіта: педучилище

- Донецьке військово-політичне училище
 - Військова академія
 - Інститут права МАУП.
- **Служба** в ЗС ПГВ (Угорщина), САВО, ТуркВО, Україна (інженерні, ракетні, танкові, зв'язку, військовий ліцей, МОУ) – 30 років (1976-2005 р.р.), полковник в відставці.
- Директор кампанії таксі в Києві - 3 роки
- Головний редактор журналу Охорона праці з 2009 року.
- Організатор і модератор 9-ти Міжнародних конференцій з управління ризиками
- Сертифікат VERITAS внутрішнього аудитора по ISO 45001
- Проїшов тренінг по HAZOP

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ.
ЗАКОНОДАВЧА ТА НОРМАТИВНА БАЗА
УКРАЇНИ ПРО ОХОРОНУ ПРАЦІ**

Термін «охорона праці» вперше з'явився в 1821 р. у Великій Британії та означав на той час захист працівників від надмірної їх експлуатації з боку роботодавців.

В Україні у цей термін було вкладено більш широкий понятійний апарат і більш складний зміст.

Наразі триває дискусія з приводу вживання терміна «безпека та гігієна праці» замість «охорона праці».

1. Конституція України.
2. Кодекс законів про працю (КЗПП). Режим праці та відпочинку.
3. Закон України **“Про охорону праці”** (нова редакція від 21.11.2002 р.);
4. Закон України **“Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування”** (від 23. 09.1999 року №1105-XIV);
5. НПАОП

Конституція України (28.06.1996 р.)

Розділ II. ПРАВА, СВОБОДИ ТА ОБОВ'ЯЗКИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

ст. 43. Право на працю і на належні, безпечні і здорові умови праці. Використання праці жінок і неповнолітніх на небезпечних для їхнього здоров'я роботах забороняється.

ст. 45. Кожен, хто працює має право на відпочинок. Це право забезпечується наданням днів щотижневого відпочинку, оплачуваної щорічної відпустки і встановлення скороченого робочого дня для окремих професій і виробництв, скороченої тривалості роботи в нічний час.

ст. 46. Право на соціальний захист (право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, у старості та ін.). Це право гарантується загальнообов'язковим, державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян чи бюджетного забезпечення.

ст. 50. Кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди.

Закон України “Про охорону праці” (із останніми змінами від 15.07.2021)

Цей Закон визначає основні положення щодо реалізації прав працівників, визначених Конституцією:

На охорону життя і здоров'я у процесі трудової діяльності;

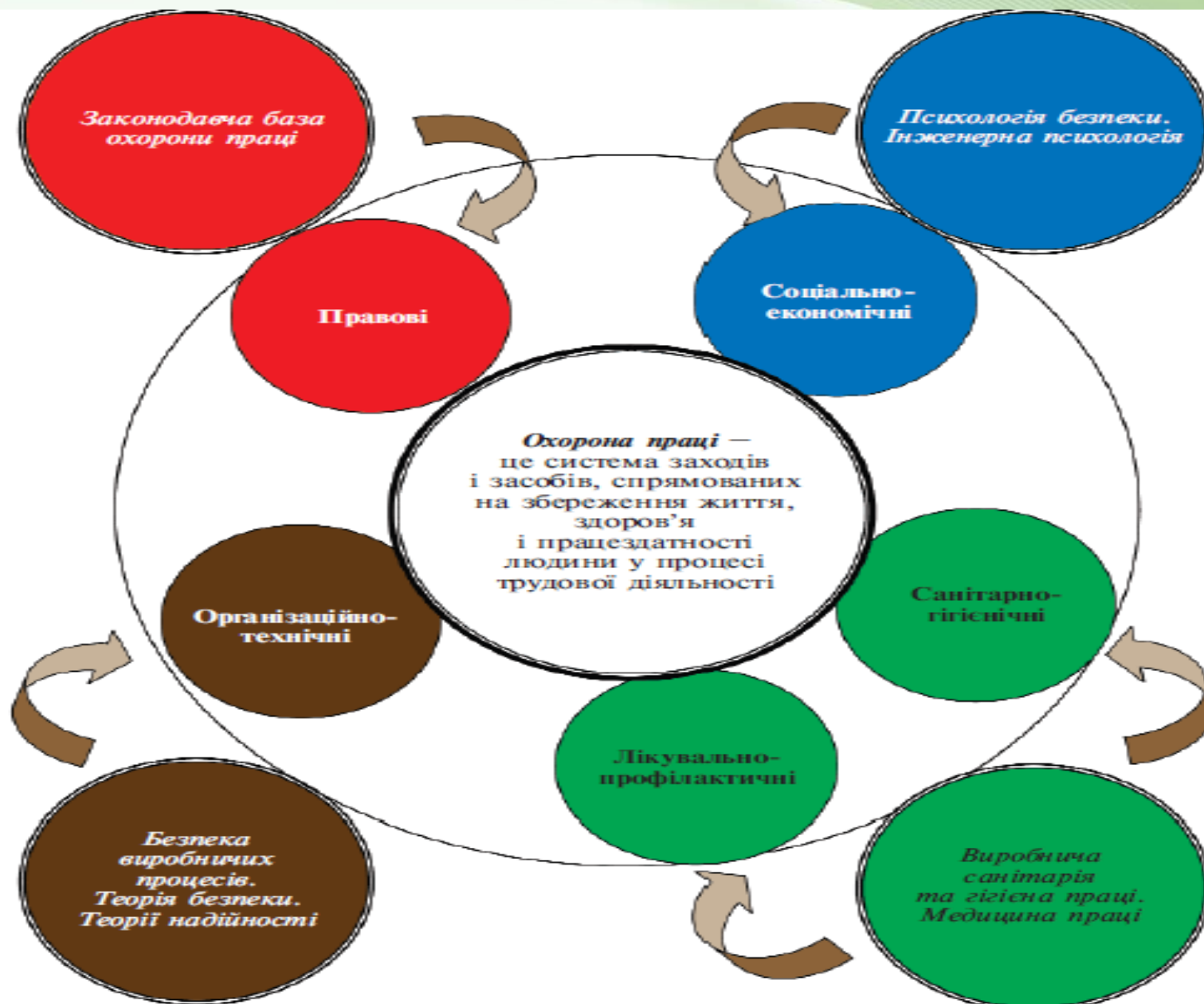
На безпечні і здорові умови праці;

Регулює відносини між роботодавцем і працівником з питань безпеки і гігієни праці;

Встановлює єдиний порядок організації ОП в Україні.

Містить **9 розділів і 44 статті**

Закон поширюється на всіх юридичних і фізичних осіб, які використовують найману працю та на всіх працюючих.

Розділ 2 (ст.5-12) ГАРАНТІЇ ПРАВ НА ОХОРОНУ ПРАЦІ

Ст. 5. Права під час укладання трудового договору:

Під час укладання трудового договору роботодавець повинен проінформувати працівника під розписку про умови праці та про наявність на його робочому місці небезпечних і шкідливих виробничих факторів, про права працівника на пільги і компенсації за роботу в таких умовах.

Працівнику не може пропонуватись робота, яка за медичними висновками протипоказана йому.

Усі працівники підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Ст 6. Права під час роботи:

Умови праці, безпека технологічних процесів, засоби захисту повинні відповідати вимогам Законодавства.

Працівник може відмовитись від дорученої роботи, якщо створилась виробнича ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я. Він негайно зобов'язаний повідомити про це керівника робіт.

За період простою не з вини працівника, за ним зберігається середній заробіток;

Працівник може розірвати трудовий договір, якщо роботодавець не виконує законодавство про ОП та не дотримується вимог колективного договору. Йому виплачується вихідна допомога не менше 3-місячного заробітку.

Якщо відповідно до медичного висновку працівника необхідно перевести на легшу роботу на певний термін – роботодавець зобов'язаний це зробити.

Ст. 7. Право на пільги і компенсації за важкі і шкідливі умови праці:

Безоплатне забезпечення лікувально-профілактичним харчуванням, молоком, газованою солоною водою;

Скорочена тривалість робочого часу, додаткова оплачувана відпустка, пільгова пенсія;

Оплата в підвищеному розмірі.

Роботодавець може за свої кошти додатково встановлювати за колективним договором працівнику пільги і компенсації, не передбачені Законодавством, але не пізніше, ніж за 2 міс. повинен письмово проінформувати працівника про зміну умов та розмір пільг.

Ст. 8. Право на забезпечення працівників спецодягом, іншими ЗІЗ, мийними та знешкоджувальними засобами:

Безплатно спецодяг, спецвзуття, та інші ЗІЗ, придбані за рахунок роботодавця. Видають згідно з Мінімальними вимогами безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці (НПАОП 0.00-7.17-18) та галузевими Типовими нормами безоплатної видачі спецодягу, спецвзуття та інших ЗІЗ

Пільги і компенсації працівникам за важкі та шкідливі умови праці

Чинники, що підвищують схильність працівників до небезпечних дій

Ст.9. Право на відшкодування шкоди у разі ушкодження здоров'я працівників або у разі їх смерті:

1. Відшкодування шкоди у разі ушкодження здоров'я працівників або у разі їх смерті здійснюється Фондом соціального страхування від нещасного випадку на виробництві згідно Закону “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування”.

2. **За працівником, який втратив працездатність на виробництві (н/в, п/з):**Зберігається місце роботи, посада; Середня заробітна плата за весь період відновлення працездатності; Або проводиться навчання і перекваліфікація і працевлаштування відповідно до медичних рекомендацій.

Ст. 10-12. Охорона праці жінок, неповнолітніх та осіб з інвалідністю

Наказ МОЗ України від 22.03.1996 №59 Граничні норми підіймання та переміщення важких речей
Наказ МОЗ України від 08.04.2014 № 248 Державні санітарні норми та правила «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу» (додаток 15)

Таблиця 1

Граничні норми підіймання і переміщення важких речей жінками
(Затверджені наказом МОЗ України від 10 грудня 1993 р. № 241)

Характер виконання робіт	Гранично допустима вага вантажу, кг
Підіймання і переміщення вантажів (до 2-х разів на годину) поряд з виконанням іншої роботи	10
Підіймання і переміщення вантажів увесь час протягом зміни	7
Сумарна вага вантажу, який переміщують протягом кожної години робочої зміни, не повинна перевищувати:	
– у разі піднімання від рівня робочої поверхні	350
– у разі піднімання з підлоги	175

Таблиця 2

Граничні норми підіймання і переміщення важких речей неповнолітніми
(Затверджені наказом МОЗ України від 22 березня 1996 р. № 59)

Календарний вік, років	Граничні норми ваги вантажу, кг			
	Короткочасна робота		Тривала робота	
	Юнаки	Дівчата	Юнаки	Дівчата
14	5	2,5	—	—
15	12	6	8,4	4,2
16	14	7	11,2	5,6
17	16	8	12,6	6,3

Таблиця 3

Граничні норми сумарної ваги вантажу для підлітків у розрахунку на 1 год робочого часу *(висота підіймання не повинна перевищувати 1 м, відстань переміщення вантажу вручну не більше 5 м)*

Календарний вік, років	Сумарна вага вантажу, який підіймають (переміщують) під час виконання роботи, кг			
	від рівня робочої поверхні		з підлоги	
	Юнаки	Дівчата	Юнаки	Дівчата
14	10	5	7	3,5
15	48	12	24	6
16	160	40	80	20
17	272	70	130	32

Гарантії прав громадян на охорону праці

Права працівників

Право на охорону праці при укладенні трудового договору

Права на охорону праці під час роботи

Право на пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці

Право на забезпечення спецодягом, засобами індивідуального захисту

Право на відшкодування шкоди у разі ушкодження здоров'я

Право на додаткові пільги для жінок, неповнолітніх, інвалідів

Обов'язки роботодавців

Створення на робочих місцях безпечних умов праці

Інформування працівників про небезпечні та шкідливі фактори

Організація навчання з охорони праці

Придбання, комплектування та утримання засобів індивідуального захисту

Забезпечення переведення працівника за станом його здоров'я на легшу роботу

Забезпечення додаткових заходів безпеки праці для пільгових категорій працівників

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ

ст. 13 і 14.Обов'язки роботодавця (забезпечує функціонування СУОП) і працівника (виконує вимоги НАОП).

ст. 15. Служба ОП на підприємстві:

50 і більше працюючих – роботодавець створює службу ОП згідно з Типового положення;

менше 50 працюючих – функції служби ОП може виконувати за сумісництвом особа, яка має відповідну підготовку;

менше 20 працюючих - функції служби ОП можуть виконувати сторонні спеціалісти на договірних засадах, які мають відповідну підготовку.

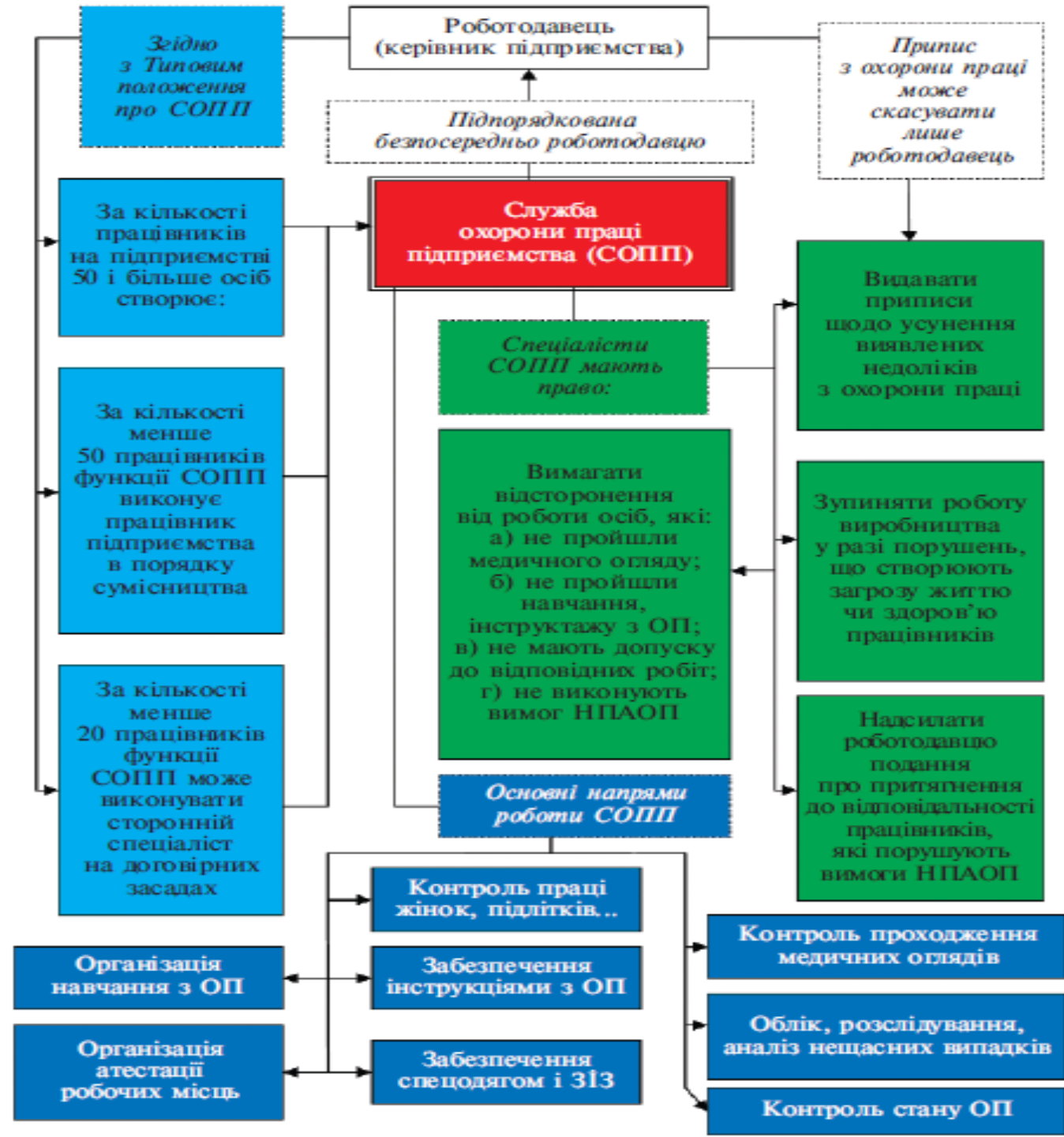
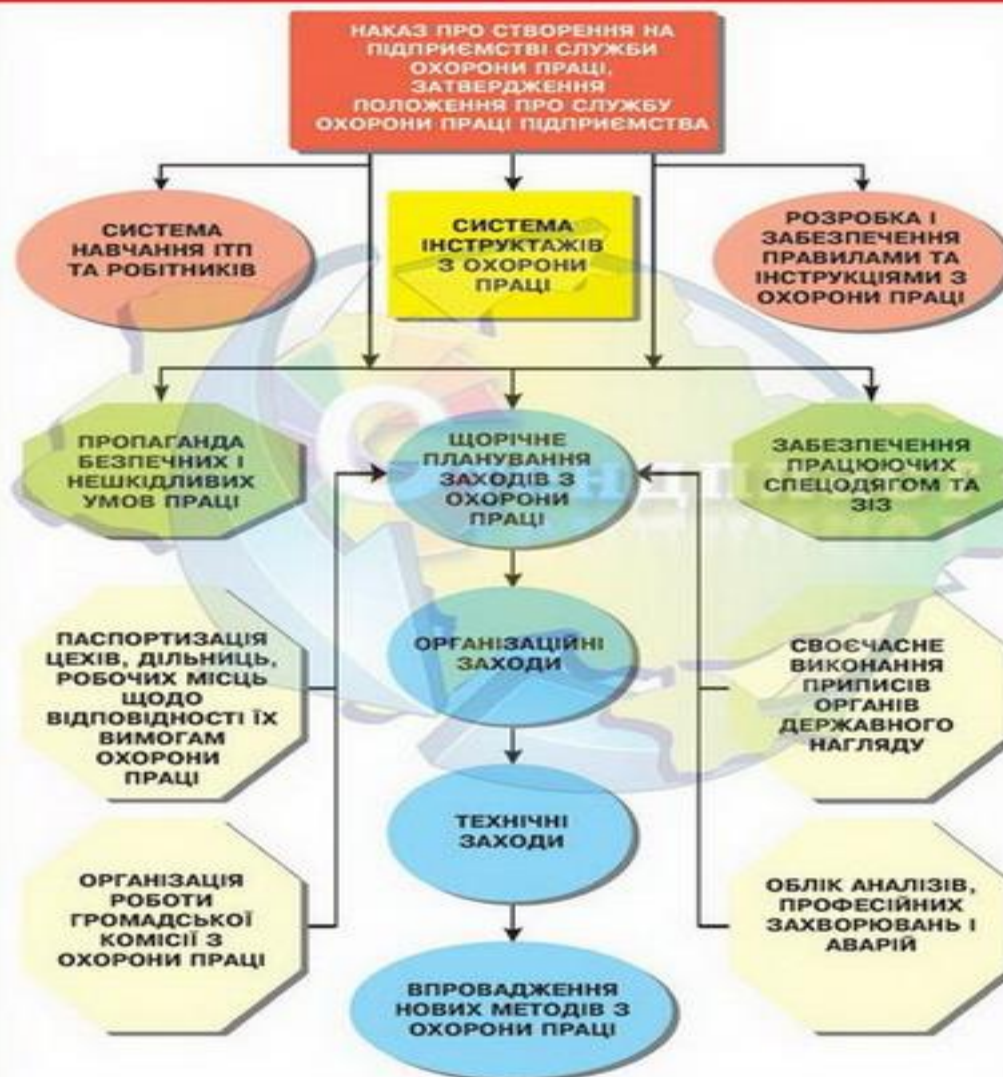

СХЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ ОХОРОНИ ПРАЦІ ПІДПРИЄМСТВА

50 % членів Комісії
обирають
за поданням
роботодавця
(спеціалісти
з охорони та гігієни
праці та інших
служб підприємства)

Трудовий колектив
на загальних зборах
(конференції) ухвалює
рішення про кількісний
і персональний склад Комісії
та обирає її голову
(тільки не роботодавця)

50 % членів Комісії
обирають за поданням
профспілки
підприємства
(за її відсутності —
уповноважених
найманими
працівниками осіб)

**Комісія з питань
охорони праці підприємства**

Звітує про виконану
роботу раз на рік
на загальних зборах
(конференції)
трудоного колективу

Рішення Комісії
оформлюють
протоколом
(має рекомендаційний
характер)

У випадку незгоди
роботодавець
протягом 5 днів
має надати Комісії
письмове
аргументоване
пояснення

Секретар Комісії —
спеціаліст служби
охорони праці

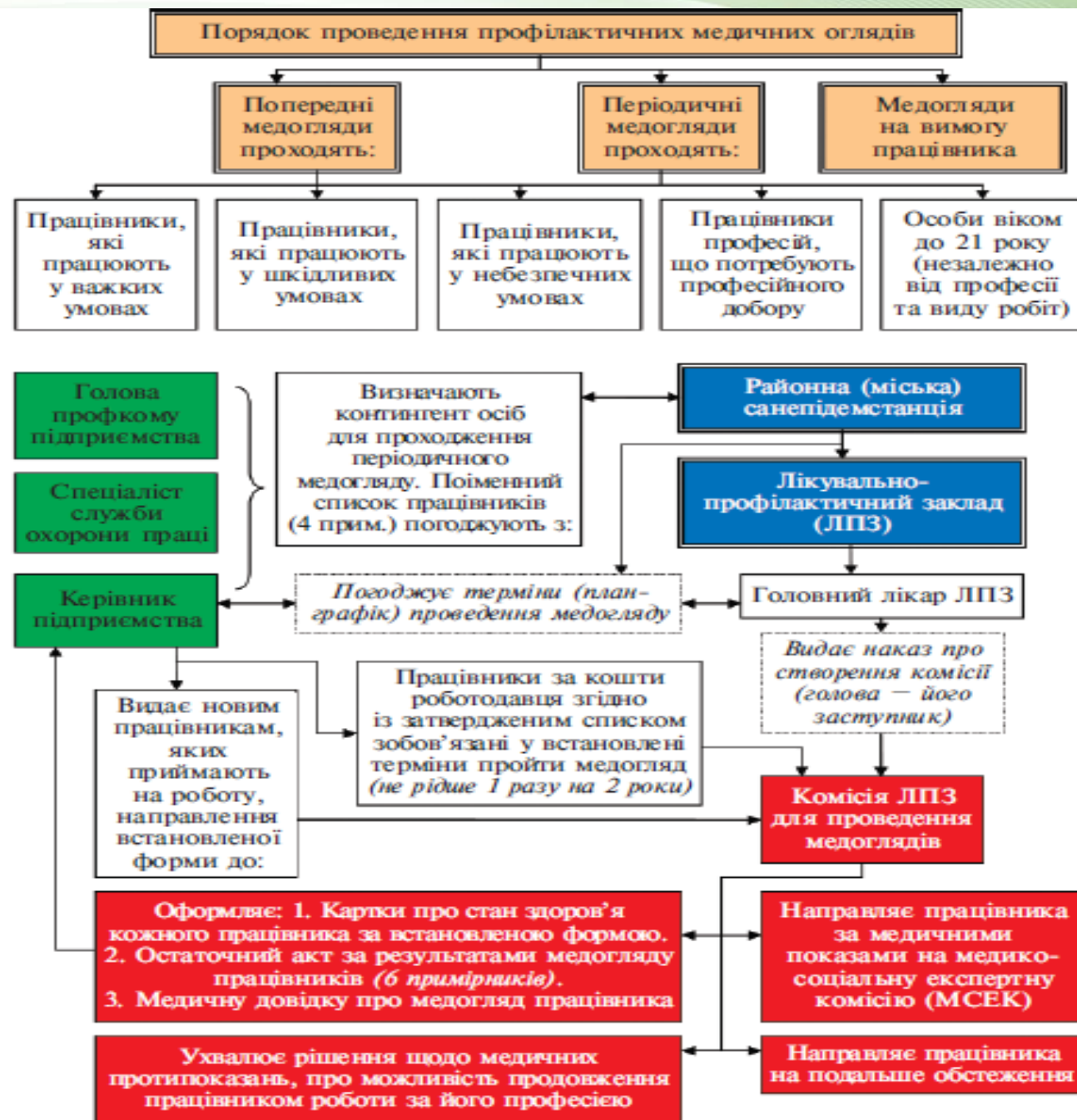
Засідання Комісії —
не рідше одного разу
на квартал

Основні завдання Комісії:

- підготовка роботодавцю та працівникам рекомендацій щодо профілактики виробничого травматизму і професійних захворювань;
- узгодження через двосторонні консультації позицій сторін у вирішенні практичних питань з охорони праці;
- розроблення пропозицій щодо уведення до колективного договору найбільш важливих питань з охорони праці, визначення обсягу коштів для покращення стану охорони праці на підприємстві, забезпечення ефективного контролю за їх цільовим використанням

Комісія має право:

- звертатися до роботодавця, профкому чи трудового колективу з пропозиціями щодо регулювання працевохоронних відносин на підприємстві;
- створювати робочі групи для розроблення узгоджених рішень з питань охорони праці;
- одержувати від працівників, керівників підрозділів і служб підприємства інформацію, необхідну для вирішення завдань Комісії;
- контролювати дотримання нормативів охорони праці на робочих місцях, забезпечення працівників засобами колективного та індивідуального захисту;
- контролювати використання санітарно-побутових приміщень

Ст. 18. Навчання з питань ОП (інструктажі, щорічне спеціальне навчання; навчання посадових осіб і перевірка знань 1 раз в 3 роки).

Ст. 19. Фінансування ОП (фінансує роботодавець, для підприємств, незалежно від форм власності, або фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, витрати на охорону праці становлять не менше 0,5 % від фонду оплати праці за попередній рік).

Ст.20. Регулювання ОП у колдоговорі (забезпечення працівників соціальними гарантіями у галузі ОП на рівні, не нижчому, ніж передбаченому Законодавством)

Ст. 21 Додержання вимог щодо охорони праці під час проектування, будівництва, та реконструкції підприємств, об'єктів і засобів виробництва.

Ст. 22. Розслідування та облік НВ, ПЗ (згідно з Положення).

Ст. 23. Інформація та звітність про ОП (роботодавець інформує працівників, Фонд, статистичні органи).

РОЗДІЛ 4. СТИМУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ.

(статті 25-26)

(якщо на підприємстві належний стан ОП, то Фонд може знизити розмір страхового внеску, якщо високий травматизм – збільшити).

РОЗДІЛ 5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ З ОХОРОНИ ПРАЦІ.

(статті 27-30) це обов'язкові для виконання Правила, Норми, Регламенти, Положення, Інструкції тощо).

- 1. Правила**
- 2 – Норми**
- 3 – Положення**
- 4 – Інструкції**
- 5 – Рекомендації**
- 6 – Технічні умови безпеки**
- 7 - Переліки**

НПАОП 0.00-3.05-07 (назва документа)

Скорочена назва нормативно- правового акта	Шифр державного органу, який затвердив НПАОП	Вид державних нормативно- правових актів	Порядковий номер НПАОП (у межах певного виду)	Рік затвердження документа
--	--	--	--	----------------------------------

<i>Шифр державних органів</i>	<i>Вид НПАОП</i>
0.00 – Держпраці	1 – Правила
0.01 – Пожежна безпека ДСНС України	2 – Стандарти
0.02 – Безпека руху (МВС України)	3 – Норми
0.03 – Міністерство охорони здоров'я	4 – Положення, статuti
0.04 – Держатомнагляд	5 – Інструкції, настанови, вказівки
0.05 – Мінсоцполітики	6 – Рекомендації, вимоги
0.06 – Держспоживстандарт	7 – Технічні умови безпеки
0.07 – Мінрегіон	8 – Переліки та ін.

РОЗДІЛ 6. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ОП (статті 31-37)

Державне управління ОП здійснюють:

1. КМУ;
2. Держпраці (Державна служба України з питань праці);
3. Міністерства та ін. центральні органи виконавчої влади;
4. Місцеві держадміністрації і органи самоврядування.

РОЗДІЛ 7. ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД І ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ОХОРОНОЮ ПРАЦІ (статті 38-42)

Держнагляд здійснюють:

1. Держпраці (Державна служба України з питань праці);
2. Держ. орган з питань радіаційної безпеки;
3. Держ. орган з питань пожежної безпеки;
4. Держ. орган з питань гігієни праці.

Ст. 41. Громадський контроль (здійснюють профспілки).

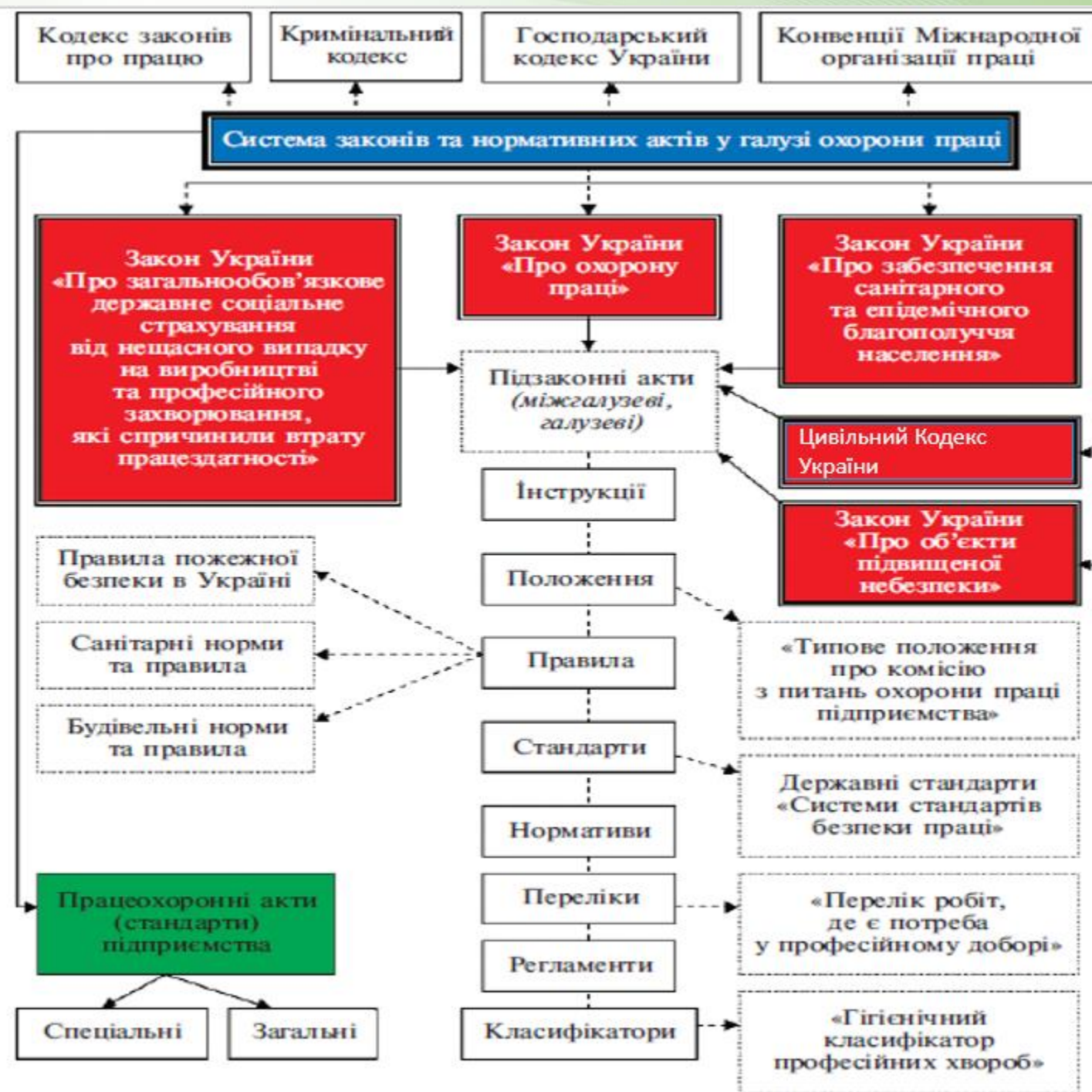

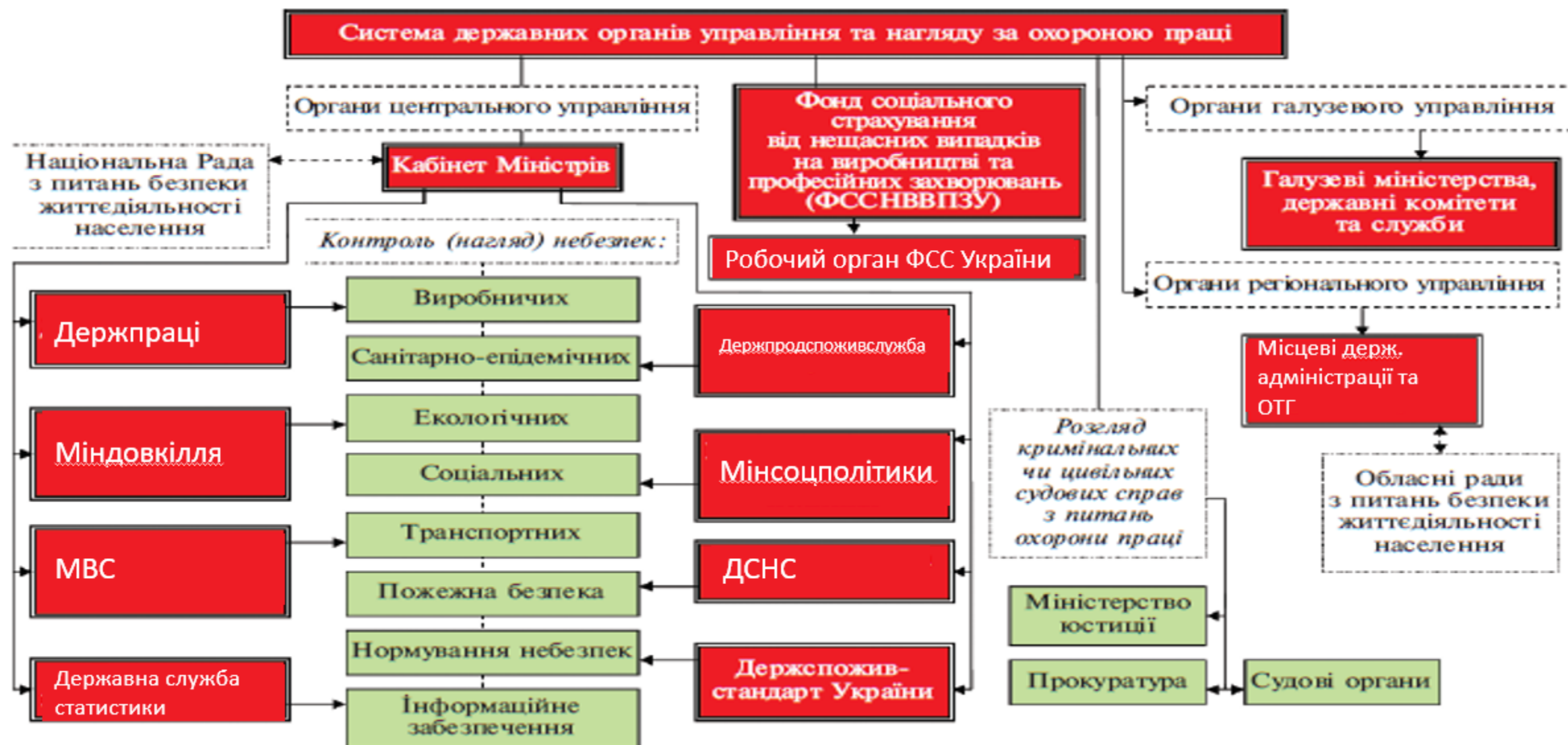
РОЗДІЛ 8. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОХОРОНУ ПРАЦІ (статті 43-44)

Кримінальний кодекс ст. 271-275

Розділ X «Злочини проти безпеки виробництва»
(адміністративна відповідальність - штрафні санкції
(не більше 5% місячного фонду зарплати;
дисциплінарна (догана та звільнення з роботи),
матеріальна та кримінальна)

РОЗДІЛ 9. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ
(закон набрав чинності з 1 січня 2003 року)

50 % членів Комісії
обирають
за поданням
роботодавця
(спеціалісти
з охорони та гігієни
праці та інших
служб підприємства)

Трудовий колектив
на загальних зборах
(конференції) ухвалює
рішення про кількісний
і персональний склад Комісії
та обирає її голову
(тільки не роботодавця)

50 % членів Комісії
обирають за поданням
профспілки
підприємства
(за її відсутності —
уповноважених
найманими
працівниками осіб)

**Комісія з питань
охорони праці підприємства**

Звітує про виконану
роботу раз на рік
на загальних зборах
(конференції)
трудоного колективу

Рішення Комісії
оформлюють
протоколом
(має рекомендаційний
характер)

У випадку незгоди
роботодавець
протягом 5 днів
має надати Комісії
письмове
аргументоване
пояснення

Секретар Комісії —
спеціаліст служби
охорони праці

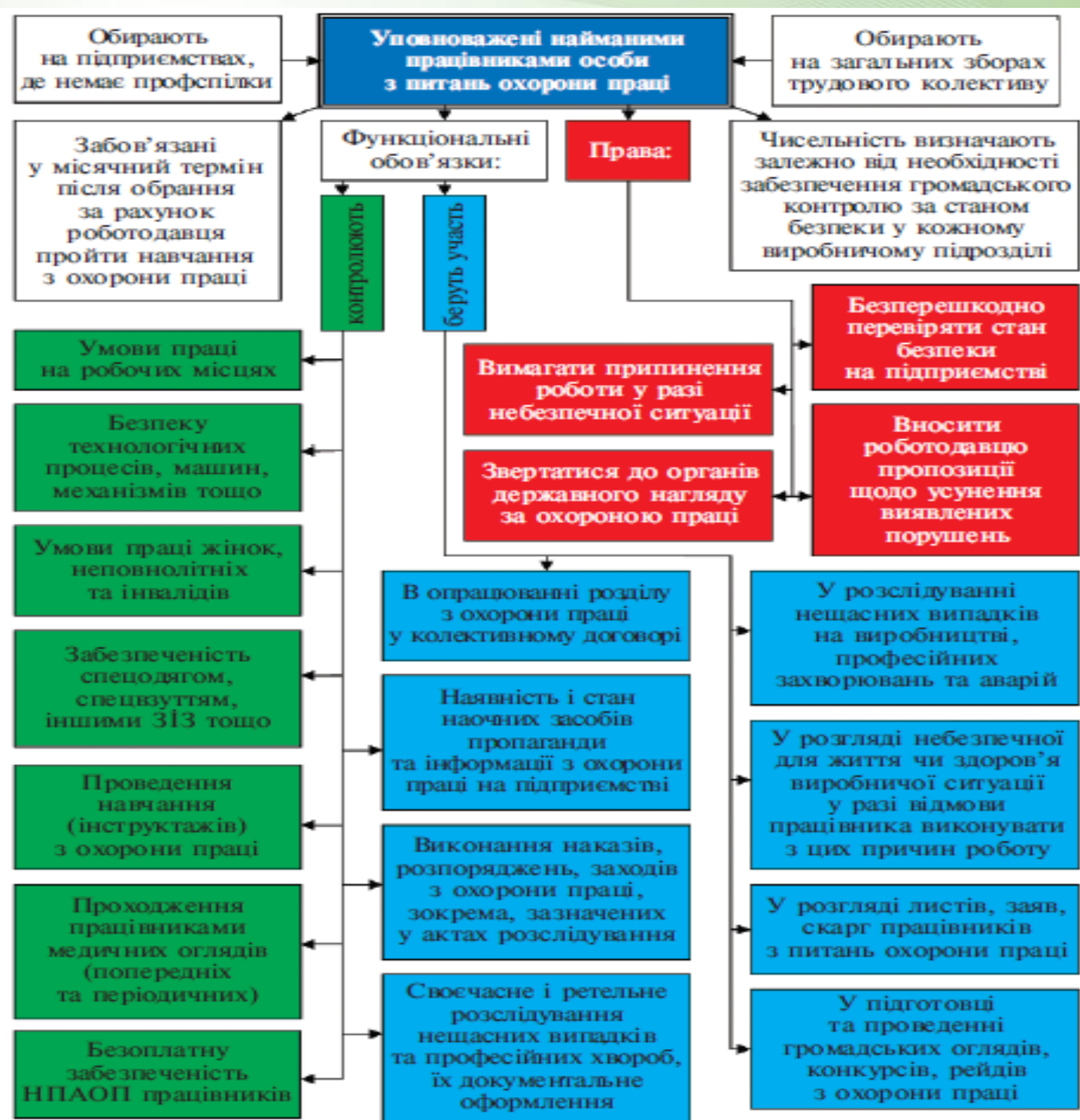
Засідання Комісії —
не рідше одного разу
на квартал

Основні завдання Комісії:

- підготовка роботодавцю та працівникам рекомендацій щодо профілактики виробничого травматизму і професійних захворювань;
- узгодження через двосторонні консультації позицій сторін у вирішенні практичних питань з охорони праці;
- розроблення пропозицій щодо уведення до колективного договору найбільш важливих питань з охорони праці, визначення обсягу коштів для покращення стану охорони праці на підприємстві, забезпечення ефективного контролю за їх цільовим використанням

Комісія має право:

- звертатися до роботодавця, профкому чи трудового колективу з пропозиціями щодо регулювання працевохоронних відносин на підприємстві;
- створювати робочі групи для розроблення узгоджених рішень з питань охорони праці;
- одержувати від працівників, керівників підрозділів і служб підприємства інформацію, необхідну для вирішення завдань Комісії;
- контролювати дотримання нормативів охорони праці на робочих місцях, забезпечення працівників засобами колективного та індивідуального захисту;
- контролювати використання санітарно-побутових приміщень

Зміст розділу «Охорона праці» у колективному договорі (угоді)

Надання за рахунок роботодавця додаткових пільг і компенсацій за несприятливі умови праці

Додаткові відпустки

Додаткові комплекти спецодягу

Обладнання додаткових санітарно-побутових приміщень, де це не передбачено нормами

Додаткові оплачувані перерви санітарно-оздоровчого призначення

Скорочення тривалості робочого часу

Захист інтересів осіб, які зазнали ушкоджень (профзахворювань) на виробництві

Зобов'язання роботодавця щодо відшкодування потерпілому завданої моральної шкоди

Вказано розміри зменшення одноразової допомоги потерпілому, якщо ним порушено нормативи безпеки, що призвело до нещастя

Встановлення розміру вихідної допомоги працівникові, який змушений розірвати трудовий договір через невиконання роботодавцем вимог законодавства з охорони праці

Комплексні інженерно-технічні заходи щодо досягнення нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого довкілля

Обладнання спеціальних пристроїв для роботи на висоті

Засоби для усунення безпосереднього контакту працівників зі шкідливими речовинами

Реконструкція систем опалення для поліпшення температурного режиму

Реконструкція санітарно-побутових приміщень з метою забезпеченості ними працівників згідно із встановленими нормами

Встановлення нових (ефективніших) засобів безпеки — огорож, сигналізаторів, запобіжників, знаків безпеки тощо

Реконструкція систем природного і штучного освітлення для досягнення встановлених норм

Улаштування нових (реконструкція) вентиляційних систем у приміщеннях

Встановлення пристроїв для зниження рівнів шуму, вібрації, шкідливого випромінювання тощо

Встановлення знижувальних трансформаторів, пристроїв вимірювання опору електроізоляції

Навчайся,
ніби будеш жити вічно

Живи,
ніби помреш завтра

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

ПРЕДПЛАЧУЙТЕ
ЧИТАЙТЕ
ЗАПИТУЙТЕ!

Матвійчук Дмитро Лаврентійович

Головний редактор журналу ОХОРОНА ПРАЦІ

- dmatvi@gmail.com
- 050-665-40-77